

Obzornik SOCIALISTIČNEGA DELA

PRILOGA *"Delavske enotnosti"*

Letnik II.

17. avgusta 1951

Štev. 11.

Povračilo dnevnih prevoznih stroškov za prihod na delo delavcem in uslužbencem, zaposlenim v gospodarskih podjetjih in združenjih

V letošnjem letu so povračilo potnih in selitvenih stroškov za delavce in uslužbence na novo uredili. Ta nova ureditev pa je posebej značilna po tem, da so se znova uveljavili taki predpisi glede povračila teh stroškov, ki so enotni i za delavce i za uslužbence. V letu 1945 so sicer že bili uveljavljeni enotni predpisi, kasnejša zakonodaja (Ur. list FLRJ 98/48) pa je ločeno obravnavala pravice delavcev in pravice uslužbencev, ki jih imajo eni in drugi, kadar potujejo po potrebi službe ali se zaradi službe selijo;

Z novo ureditvijo, ki je uzakonjena z uredbo (Ur. l. FLRJ št. 17/51) so prenehale občutne razlike, ki so nastale zaradi ločenega obravnavanja tega povračila za delavce in uslužbence, uredba je urodila i za delavce i za uslužbence enotna načela.

Uredba pa je rešila tudi še vprašanje povračila prevoznih (potnih) stroškov za tiste delavce in uslužbence gospodarskih podjetij in gospodarskih združenj, ki se dnevno vozijo na delo in od tam zopet domov. Dokaj občutljivo in pereče vprašanje je rešeno v uredbi za enkrat tako, da se morejo plačevati prevozni stroški samo delavcem in uslužbencem v podjetjih ter gospodarskih združenjih, ne pa tudi delavcem in uslužbencem državnih uradov in ustanov.

Ministra za finance FLRJ pooblašča uredba, da določi v sporazumu s predsednikom Sveta za ljudsko zdravstvo in socialno politiko pogoje za povračilo teh stroškov. Rešitev tega problema je bila nujna. Mnogi delavci in uslužbenci stanujejo izven kraja svoje redne zaposlitve, ker ne morejo dobiti v kraju zaposlitve tudi ustreznega stanovanja. Neka-

tera podjetja so že doslej skušala nadomestiti svojim zaposlenim delavcem, ki stanujejo oddaljeno od kraja zaposlitve, prevozne stroške tako, da so oskrbela z lastnimi prevoznimi sredstvi redno prevažanje zaposlenih, redka pa so, kršeč predpise, plačevala že doslej prevozne stroške. Največji del podjetij pa takega povračila ni poznal, ker ni bilo za povračilo zakonite osnove.

Minister za finance se je danega mu pooblastila poslužil in izdal v sporazumu s predsednikom Sveta za ljudsko zdravstvo in socialno politiko navodilo, kako, pod kakšnimi pogoji in koliko naj povračajo podjetja svojim delavcem na račun potnih stroškov, ki jih imajo delavci in uslužbenci s prihajanjem na delo.

Višina povračila prevoznih stroškov za posameznega delavca ali uslužbenca je limitirana in ne sme znašati mesečno več kot 650 dinarjev. Podjetje pa sme priznati delavcu pravico do povračila le, če znaša delavčev ali uslužbenčev izdatok za prevoze mesečno nad 250 dinarjev. Delavec, uslužbenec, ki s prevozom na delo v mesecu nima nad 250 din izdatkov, ne more dobiti od podjetja iz tega naslova nobenega povračila. Delavec, uslužbenec more v vsakem primeru dobiti povrnjene samo stroške, kolikor so višji od 250 dinarjev. Delavec pa mora povrniti podjetju, ki samo skrbi za prevoz delavcev, do tega zneska tudi stroške za svoj prevoz. Šele stroški za oskrbovani redni prevoz nad dinarjev 250 gredo na račun podjetja oziroma gospodarskega združenja.

Povračilo teh stroškov pa ni vezano na pogoj, da je bil delavec ali uslužbenec premeščen in je zaradi službene

premostitve prišel v položaj, da se mora voziti na delo in plačevati ta prevoz.

Pač pa se more le premeščenemu uslužbencu, torej le onemu uslužbencu, ki se mora zaradi premostitve voziti dnevno v kraj službovanja, priznati povračilo prevoznih stroškov. Tako povračilo more priznati samo pristojni starešina in sme znašati največ do 1000 din; pogoj, kriterij, za tako povračilo pa je višina stroškov, ki so nastali uslužbencu s tem, da je bil premeščen in zato more pričakovati povračila le, če so prevozni stroški znatno višji od onih, ki jih ima sicer uslužbenec, ki se vozi v službo. To presodi pristojni starešina, ki naj odločbo o tem tudi utemelji.

V navodilu pa se določa še tudi, da mora direktor podjetja (glavne direktorije) ali direktor gospodarskega združenja pri odločbi o povračilu oceniti potre-

bo uporabljanja določenega prevoznega sredstva, oddaljenost delovnega kraja od kraja stanovanja in tudi še druge okolnosti, ki morejo vplivati na višino teh stroškov.

Ne bo odveč, če še pripomnimo, da mora delavec ali uslužbenec, ki se pri vožnjah na delo poslužuje vozila, ki ga da na razpolago podjetje, povrniti stroške za prevoz do zneska 250 din mesečno.

Pripadajoče povračilo prevoznih stroškov mora izplačati blagajna podjetja do konca meseca za pretekli mesec.

Tudi to navodilo je prispevek k pravni materiji delovnih in uslužbenskih razmerij, upoštevajoč interese podjetij in interese delavcev ter uslužbencev. Navodilo pa bo doseglo svoj namen in svrho, če ga bomo pravilno in smotrno izvajali.

Plačevanje učiteljev praktičnega pouka za časa šolskih počitnic

Na vprašanje, kako je plačevati delavce, ki so učitelji praktičnega pouka v šolskih delavnicah strokovnih šol za čas šolskih počitnic, je Svet za ljudsko zdravstvo in socialno politiko vlade FLRJ v sporazumu s svetom za znanost in kulturo vlade FLRJ izdal naslednje pojasnilo:

Delavci-učitelji praktičnega pouka v šolskih delavnicah strokovnih šol prejemajo v času šolskih počitnic isto plačo kot med šolskim letom, t. j. plačo za 8-urni delavnik v tisti skupini del, v

katero so razvrščeni po njihovi strokovni izobrazbi. Za čas šolskih počitnic navedenih delavcev ni razporejati na druga dela, ampak naj opravljajo vsa pripravljalna dela v zvezi s praktičnim poukom v naslednjem šolskem letu.

Navedene osebe obvezno izrabijo svoj redni letni dopust v času šolskih počitnic.

(Navodilo sveta vlade FLRJ za ljudsko zdravstvo in socialno politiko števil. 10542 z dne 13. julija 1951.)

Dodatek za nepretrgano zaposlitev, ko uslužbenec (nameščenec) dobi svojstvo delavca

Delavcem, ki so bili državni uslužbenec ali funkcionarji (nameščenci) družbenih organizacij in so ponovno dobili svojstvo delavca, se prizna v delovno dobo za nepretrgano zaposlitev tisti čas, v katerem so imeli svojstvo državnega uslužbenca oziroma funkcionarja (nameščenca) družbene organizacije, ne glede na vrsto dela, ki so ga v tem času opravljali, vendar pod pogojem, da so v času preden so postali državni uslužbenec ali funkcionarji (nameščenci) družbene organizacije, delali v gospodarski dejavnosti, za katero je po veljavnih predpisih o plačah delavcev predviden dodatek za nepretrgano zaposlitev.

Izjema se priznava državnim uslužbencem oziroma funkcionarjem (name-

ščencem) družbenih organizacij, ki so zaradi prevedbe dobili prvič svojstvo delavca v dobo za dodatek za nepretrgano zaposlitev čas, v katerem so bili v svojstvu državnega uslužbenca (nameščenca) pod pogojem, da so kot uslužbenec (nameščenci) delali v tistih dejavnostih in pri takih delih, za katera so v odgovarjajočih uredbah o plačah delavcev predvideni dodatki za nepretrgano zaposlitev.

Glede na to se ne priznava v delovno dobo za dodatek za nepretrgano zaposlitev čas, ki so ga prebili v svojstvu državnega uslužbenca ali funkcionarja (nameščenca) družbene organizacije tistim uslužbencem oziroma funkcionar-

jem (nameščencem), ki prvič dobijo svojstvo delavca, ako so v navedenem času delali v taki gospodarski dejavnosti, za katero predpisi o plačah delavcev ne predvidevajo dodatka za nepretrgano zaposlitev. Ravno tako se ta dodatek ne priznava tistim delavcem, ki to svojstvo ponovno pridobijo, ako so bili zaposleni pred prevedbo o svojstvu državnega uslužbenca oziroma funkcionarja (nameščenca) družbene organizacije v dejavnostih, za katere predpisi o plačah ne

predvidevajo dodatka za nepretrgano zaposlitev.

Delavcem, ki so premeščeni od del, za katere ni predviden dodatek za nepretrgano zaposlitev na dela, za katere je ta dodatek predviden, se čas, ki so ga prebili na poslih pred premestitvijo, ne všteva v delovno dobo za nepretrgano zaposlitev.

(Navodilo Sveta vlade FLRJ za ljudsko zdravstvo in socialno politiko št. 6633 z dne 20. julija 17951.)

Bolniška oskrbnina porodnic, ki delajo skrajšan delovni čas

16. točko Natančnejših navodil (Ur. list FLRJ št. 44/50) je treba razumeti tako, da se nanaša samo na porodnice, ki uživajo skrajšan delovni čas zaradi dojenja otroka (5. člen Uredbe o varstvu nosečih žen in doječih mater).

Če zbolí porodnica v času, ko uživa skrajšan delovni čas zaradi nege otroka (6. člen Uredbe o varstvu nosečih žen in do-

ječih mater), se ji izplačuje bolniška oskrbnina, obračunana po plači, ki jo prejema za skrajšan delovni čas in sicer za ves čas bolezni, to je tudi za čas bolezni po preteku roka, za katerega ji je bil odobren skrajšani delovni čas.

(Pojasnilo Komiteja za socialno skrbstvo Vlade FLRJ-USZ, št. III/2-11686/50 z dne 21. 11. 1950.)

Terenski dodatek

Terenski dodatek je nadomestilo za povečane življenjske stroške tistemu delavcu ali uslužbencu, ki je po potrebi službe poslan na terensko delo izven kraja svoje zaposlitve. Izjemoma šteje kot terensko delo tudi tisto delo, ki ga opravlja delavec (uslužbenec) na samem sedežu podjetja, če se le-to šele organizira, če gre dalje za podjetja, ki imajo zaradi svoje izredne važnosti sedež na samem terenu in končno takrat, kadar se neko podjetje z ozirom na naravo svojega dela seli iz kraja v kraj. Vendar odloča pri podeljevanju terenskega dodatka tudi v teh primerih dejstvo, da je delavec (uslužbenec) izpostavljen v naštetih okoliščinah povečanim življenjskim stroškom; to dejstvo odločuje v spornih primerih, ali naj se dalavcu (uslužbencu) prizna terenski dodatek ali ne.

Terenski dodatek v naši delovnopравни zakonodaji še ni dokončno utrjen za vse delovne ljudi. Izhodišče zakonski ureditvi je odločba o terenskem dodatku iz leta 1946 (Ur. list FLRJ št. 75/46), ki je uredila izplačevanje terenskega dodatka za uslužbence, nameščence in strokovne delavce. Vendar so zneski teh terenskih dodatkov (za strokovne uslužbence in nameščence največ 120 dinarjev, za strokovne delavce največ 90 dinarjev dnevno za administrativno in pomožno osebje največ 70 dinarjev dnevno) postali kmalu preniški sprito rastočih cen, zato so posamezni resori pričeli v letu 1949 izdajati za svoje panoge pravilnike o terenskem dodatku, ki pa so veljali samo za uslužbence (prim. Ur. l. FLRJ št. 44/49, 45/49, 46/49, 85/49, 15/50 in 36/50). Za delavce pa je ostala stara ureditev vse do letošnjega leta, ko je uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o potnih in selitvenih stroških državnih uslužbencev (Ur. list FLRJ št. 17/51) načelno rešila tudi to vprašanje. V bodoče pripada vsem delavcem — ne samo strokovnim — ki so poslani

na terensko delo, terenski dodatek v višini 15 do 70 odstotkov pripadajoče dnevnice (te dnevnice znašajo po isti uredbi za delavce od VII. do X. skupine 350 dinarjev dnevno, za ostale delavce in učence v gospodarstvu pa 300 dinarjev). Glede konkretnega zneska terenskega dodatka delavcem v navedenem okviru so v pripravi posebna navodila Ministrstva za delo LRS; do takrat pa so glavne direktije in glavne uprave pooblašene, odrediti terenske dodatke do 40 odstotkov pripadajoče dnevnice v svoji pristojnosti, preko 40 odstotkov pa po predhodni odobritvi ministrstva za delo LRS v sporazumu z ministrstvom za finance LRS.

Za uslužbence — tako v državni upravi kakor v gospodarstvu — ta nova ureditev ne velja; vendar bodo tudi pri njih verjetno potrebne korekture zaradi vzpostavitev sorazmerja nasproti terenskim dodatkom delavcev.

Sprito dejstva, da terenski dodatek niti za uslužbence in še manj za delavce ni podrobno urejen, nastaja v praksi precej nejasnosti v raznih vprašanjih. Eno od teh vprašanj je na primer vprašanje, ali pripada terenski dodatek tudi ženi delavca (uslužbenca), ki se zaposli na istem gradbišču, kjer je že zaposlen mož. Pri rešitvi tega vprašanja je treba vzeti kot izhodišče že uvodoma omenjeno dejstvo, ali je izpostavljena tudi žena večjim stroškom na terenu ali ne. Brez dvoma je treba priznati, da je tudi žena izpostavljena prav tako kot mož povečanim življenjskim stroškom na terenu, in da pripada tudi njej — neodvisno od tega, ali ga prejema tudi mož — terenski dodatek v odrejeni višini. Kajti, čeprav bi načelno mogla žena urediti gospodinjstvo na gradbišču, ji je to nemogoče ravno zaradi tega, ker je zaposlena. Vsekakor pa pridejo tu v poštev določbe o znižanju terenskega dodatka tistim uslužbencem, ki ne vzdržuje mož družine (žena je namreč

v službi), se torej zniža višina pripadajočega terenskega dodatka za 25 odstotkov pri višje kategoriziranih in za 50 odstotkov pri nižje kategoriziranih terenskih delih (glej ustrezne pravilnike!). Za delavce sicer zasledaj še nimamo ustreznega predpisa, vendar bo moralo tudi zanje veljati isto in osnutek navodil za izplačevanje terenskega dodatka delavcem na ozemlju LR Slovenije tako določbo tudi vsebuje.

Zgornje ugotovitve pa ne pridejo v poštev takrat, kadar se za terensko delo angažirajo osebe, ki prebivajo že od prej v kraju sedeža podjetja ali v neposredni bli-

žini (do 8 km od sedeža podjetja). Takim osebam se z zaposlitvijo niso povečali življenjski stroški in se tako delo ne more smatrati kot terensko delo niti se ne sme v teh primerih izplačevati terenski dodatek. Podeljevanje terenskega dodatka bi značilo v takih primerih neposredno zviševanje plač, kar je nedopustno in protivno zakonskim predpisom, poleg tega pa tudi ni v skladu z naravo terenskega dodatka kot povračila za dejanske stroške, ki nastanejo delavcu (uslužbencu) zaradi opravljanja terenskega dela.

L. S.

Zvišanje dnevnic glede na položajni dodatek

Zvišanje dnevnic za 5% od višine položajnega dodatka, ki je predvideno v 4. odst. 4. člena dopolnilne uredbe o potnih in selitvenih stroških državnih uslužbencev z dne 28. marca 1951 pripada vsem uslužbencem, ki prejemajo ta dodatek. To zvišanje se računa samo do zneska 4000 dinarjev mesečnega položajnega dodatka. Če je mesečni položajni dodatek višji od 4000 dinarjev, tedaj od tega viška uslužbencu na službenem potovanju ne pripada zvišanje dnevnic.

Praktično pomeni to, da zvišanje dnevnic na temelju 4. odst. 4. člena cit. uredbe ne more v nobenem primeru znašati več kakor 200 dinarjev, ne glede na to, koliko po-

ložajni dodatek presega znesek 4000 dinarjev mesečno.

Zvišanje dnevnic, ki je predvideno v I. točki odločbe o zvišanju dnevnic za službena potovanja v krajih, za katere se daje to zvišanje (Ur. l. FLRJ št. 17/51), se nanaša samo na dnevnic iz 5. odst. 4. člena cit. uredbe, to je na službena potovanja državnih uslužbencev, državnih delavcev in honorarnih uslužbencev, ne pa tudi na povečanje dnevnic, ki se dajejo na temelju 4. odst. 4. člena omenjene uredbe glede na položajni dodatek (5%).

(Pojasnilo Ministrstva za finance FLRJ št. 9.935 z dne 25. aprila 1951)

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

KLO Cerknica: Vaša pojasnila nič ne spremene naš odgovor, objavljen v 9. številki pod šifro »P. J. Cerknica«. Vaš dopis samo potrjuje, da so to terjatve gospodarskega podjetja in ne bivšega poslodavca. Drugo pa je odškodninska odgovornost bivšega poslodavca. Če je tem težavam, kot jih opisujete v svojem dopisu, kriv bivši poslodavca, je ta odškodninsko odgovoren za vso škodo, ki je nastala podjetju zaradi njegove malomarnosti in neupoštevanja navodil in opozoril. V to škodo se lahko vračunajo tudi stroški, ki bi nastali z izterjevanjem dolžnikov za to, ker poslodavca sam ni pravočasno storil potrebnih korakov, da izterja od dolžnikov dolžne zneske. Seveda pa je treba to odškodninsko odgovornost uveljavljati pred pristojnim sodiščem.

*

F. J. Poljčane: Plača je odvisna od skupine, v katero je razporejeno delo, katerega sedaj vršite. Višina plače ne more biti predmet dogovora, v delovni pogodbi se delodajalec zaveže le, da bo delavcu izplačeval v ustreznim pravnim predpisom določeno plačo. Potemtakem je možno vašo zadevo rešiti le tako, da se ugotovi, kakšno delo opravljate in v katero skupino je to delo razporejeno. Za pomoč se lahko obrnete tudi na pristojno inspekcijo dela, vsekakor pa smatramo, da ste kot mojster preizkito razpo-

rejeni, ker bi kot tak mogli opravljati najbolj kvalificirana dela vaše stroke.

*

L. F. Boh. Bistrica: Premalo podatkov ste dali, da bi mogli odgovoriti ali vam terenski dodatek pripada ali ne. Načeloma terenski dodatki niso ukinjeni, pač pa na novo urejeni. Uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o potnih in selitvenih stroških državnih uslužbencev in delavcem določa, da pripada delavcu, ki je poslan na terensko delo izven kraja svoje redne zaposlitve, pa traja to terensko delo več kot deset dni, terenski dodatek v višini od 15 do 70 % pripadajoče dnevnic. V dopisu ne navajate ali ste zaposleni kot delavec ali kot uslužbenec. Poleg tega zatrjujete, da ste bili že novembra 1949 premeščeni. Zaradi premestitve pa ne pripadajo terenski dodatki. Za delavce v gozdni proizvodnji so bili s posebno določbo (Ur. l. FLRJ št. 49/48) priznani posebni dnevni dodatki, uslužbencem v gozdarstvu, ki opravljajo terenska dela izven kraja svoje redne zaposlitve, pa je bil s pravilnikom o dodatku za terensko delo uslužbencev v gozdarstvu (Ur. l. FLRJ št. 108/49) priznan poseben dodatek za terensko delo. Ali je mogoče vaš primer presojati po enem izmed navedenih predpisov, ni mogoče odgovoriti, ker v svojem dopisu ne navajate ali ste delavec ali uslužbenec, oziroma pri kakšni delih ste zaposleni.

VSEBINA DANAŠNJE PRILOGE:

Povračilo dnevni prevoznih stroškov za prihod na delo delavcem in uslužbencem, zaposlenim v gospodarskih podjetjih in gospodarskih združenjih — Plačevanje učiteljev praktičnega pouka za časa šolskih počitnic — Dodatek za nepretrgano zaposlitev, ko uslužbenec (nameščence) dobi svojstvo delavca — Bolniška oskrbna porodnica, ki delajo skrajšan delovni čas — Terenski dodatek — Zvišanje dnevnic glede na položajni dodatek — Vprašanja in odgovori